

Test waterdichtheid en luchtdichtheid.

Wkb: waar een wil is, is een weg!

Jan Pieter van Dalen volgt al jaren actief de totstandkoming van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb).¹ Als leider van de divisie Nieman Kwaliteitsborging stond hij als een van de eerste private kwaliteitsborgers aan de wieg van diverse pilots bij onder andere Heijmans, Van Wijnen, ERA Contour, Nijhuis Bouw en Dijkstra Draisma. Geïnitieerd door de bouwers zelf en met onder andere Stichting Waarborgfonds Koopwoningen (SWK) als opdrachtgever. Sinds vorig jaar werkt hij als zelfstandig adviseur en heeft hij één missie: de bouw béter maken.

“De afgelopen vier jaar kenmerken zich door pionieren. Een mooie tijd waar meer dan eens duidelijk is geworden dat de bouw beslist verbeteren kán, mits daarvoor de juiste prikkels aanwezig zijn. Het testen van de nieuwe wet bij diverse pilotprojecten wierp dan ook vruchten af, zeker daar waar de bouw de kwaliteit zelf wil leveren”, zegt Jan Pieter. Waarmee maak je dan het verschil? “Door de klant te begrijpen en te denken vanuit kwaliteit. Dit heeft bij de meeste pilots tot betere afstemming en meer winst en/of minder faalkosten geleid.”

Intrinsieke motivatie

Jan Pieter heeft gemerkt dat oefenen met de Wkb-principes leidt tot een kwaliteitsverbetering van binnenuit: door als kwaliteitsborger scherp te maken wat je wilt zien, gaat de bouw

wer dit verwerken in de eigen kwaliteitssystemen. Hierdoor is iedereen in de keten alert op wat hij of zij als bewijs moet aanleveren. Met digitale systemen, zoals Ed Controls, Snagstream, Home dna en Dalux, kan de bewijslast ook eenvoudig worden verzameld en gerubriceerd. “Door een goede coaching en procesbegeleiding leren vakmensen om hun eigen resultaat te borgen. Daar krijg ik energie van”, merkt hij op. “Vandaar ook dat ik de overstap heb gemaakt van kwaliteitsborger naar kwaliteitscoach: van binnenuit verbeteren!”

Positief effect van de Wkb

Nu Jan Pieter zelf heeft ervaren wat het effect van de Wkb is, zou hij wensen dat dit breder wordt ingezien. De Wkb verscherpt het zicht op resultaten en brengt de diverse verantwoordelijkheden duidelijker in beeld:

- De huidige moraal is dat iets op papier moet

kloppen. Na invoering komt er meer aandacht voor de uitvoeringskwaliteit. Je zult dit risicogestuurd moeten aantonen.

- Er zijn bouwers die momenteel traditioneel ‘afhankelijk’ en reactief reageren richting de gemeente: ‘We hebben toch een bouwvergunning?’, of: ‘De gemeenteopzichter heeft er niets van gezegd dus dan neem ik aan dat het goed is.’ Iets wat het huidige stelsel oproept en waar we volgens Jan Pieter snel van af moeten: “Maak wat je moet maken en toon aan dat je dit goed hebt gedaan. Loop er niet voor weg.”
- In het toezicht komt er meer aandacht voor de regels uit het Bouwbesluit. Terwijl nu de focus ligt op goed en deugdelijk werk. Zo kan het nu nog voorkomen dat er iets ogenschijnlijk goed, maar tóch niet juist wordt gebouwd. Na invoering van de Wkb is dit beter te traceren.

- Installateurs denken systeemgericht, echter dit wordt onvoldoende gecommuniceerd. Straks maakt dit onderdeel uit van de aanpak om aan te tonen dat wordt voldaan aan de eisen.

Kortom, Jan Pieter verwacht dat de Wkb gaat voorzien in een kwaliteitsgerichte aanpak die ieders rol op scherp zet:

- Het aantonen van de kwaliteit ligt primair bij de bouwer (lees: het hele integrale bouw-spectrum) die – en dat mag je ook verwachten – dit als zijn eigen verantwoordelijkheid moet gaan zien.
- Installateurs en bouwers leveren transparant werk af. Iets wat in het as-built-dossier straks waardevol(ler) wordt.
- De directievoerder/toezichthouder gaat zich als de ogen van de opdrachtgever richten op het nakomen van de private afspraken.
- BIM leidt tot het versterken van ontwikkelingen als file to factory. Hierdoor weten we exact aan te geven wat wordt gebouwd en dat helpt enorm bij het aantonen van de kwaliteit.
- De gemeente kan de technisch-inhoudelijke waarneming overlaten aan experts en zich volledig richten op de handhavende taken. Er komt meer focus op de inhoud.

In de toenemende complexiteit van bouwprocessen is overzicht en een heldere rolverdeling essentieel.

Grote risico's eerst?

De invoering van de Wkb is nu gefaseerd bedacht: allereerst de minst risicovolle bouwwerken (gevolgklasse 1) en na enkele jaren ook gevolgklasse 2 (appartementen, kantoren, et cetera) en gevolgklasse 3 (omvangrijke utilitaire werken als ziekenhuizen, gevangenissen). Een gemiste kans volgens Jan Pieter: "Ik pleit voor omgekeerde invoer: bij de relatief grote risicovolle projecten wordt veelal actief gewerkt aan kwaliteitsborging en zijn er rollen aanwezig die – intrinsiek gestuurd – voorzien in het gewenste resultaat. Ik heb dit zelf mogen ervaren vanuit mijn rol als kwaliteitscoach bij de realisatie van onder meer het Meander Medisch Centrum (Amersfoort), het Justitieel Complex (Zaanstad) en Rijkskantoor de Knoop (Utrecht). Het belang bij dergelijke projecten is simpelweg te groot om de kwaliteit te laten versloffen. Dit beseft, deze mindset, is bij alle betrokken bedrijven – ook onderaannemers – al aanwezig."

Risicoleiderschap

Sleutel voor het succes van de Wkb is volgens Jan Pieter kennisintensief risicomanagement:

Over Jan Pieter van Dalen

Jan Pieter is sinds lange tijd zeer betrokken bij kwaliteitsmanagement in de bouw. Hij is de laatste jaren manager geweest bij Nieman Kwaliteitsborging en heeft vanuit zijn functie leiding gegeven aan diverse pilots in het kader van de Wkb. Ook heeft hij meegewerkt aan het 'instrument' (kwaliteitsmanagementsysteem) dat is ontwikkeld door Stichting Waarborgfonds Koopwoningen. De behandeling van dit wetsvoorstel in de Eerste Kamer nadert nu haar einde en daarom heeft het Instituut voor Bouw-kwaliteit Jan Pieter benaderd om zijn mening te vragen of de Wkb de kwaliteit in de

bouw nu daadwerkelijk gaat verbeteren. Sinds september 2018 werkt Jan Pieter als zelfstandig adviseur onder de naam Bouw Beter en is hij tevens praktijkdocent aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) en kerndocent bij de post HBO-op-leiding Bouwprocesmanagement van de Stichting Kennisoverdracht Onderzoek en Ontwikkeling Bouwprocesmanagement (SKOOB). Jan Pieter: "Het geeft veel voldoening om jong volwassenen te zien ontwikkelen tot ingenieur. Een goede technische ondergrond blijft een voorwaarde voor de (door)ontwikkeling in de bouw."

je kunt niet alle technische onderdelen honderd procent toetsen en op de bouwplaats beoordelen. "Op basis van actuele kennis op het gebied van onder meer bouwregelgeving, bouwtechniek, bouwfysica en installatietechniek, kun je voor ieder plan vaststellen welke aspecten om extra aandacht – lees: controle – vragen. Je bouwt ook aan kwaliteit door risico's inzichtelijk te maken voor alle stakeholders. Door hier écht bewust bij stil te staan ben je risico's vaak voor en werk je samen aan integrale kwaliteit."

Tot slot

Het huidige systeem werkt volgens Jan Pieter al jaren onvoldoende: "De nieuwe wet is een belangrijke stap naar verbetering van de kwaliteit in de bouw en een vernieuwingslag in

het traditionele denken in de bouw. Het stimuleert het willen leveren van kwaliteit. De Wkb zal in het begin zeker nog niet perfect zijn, maar gaandeweg zullen verbeteringen naar voren komen. Niets doen is geen optie!"

Jan Pieter verbaast zich erover dat de Wkb op zoveel weerstand stuit en dat er al zoveel vertraging is opgelopen: "Ik hoop nog steeds dat de wet snel wordt ingevoerd. Omdat dit de verantwoordelijkheden legt waar ze horen te liggen en er intrinsiek gebouwd wordt aan betere kwaliteit in de bouw. Laten we er alles aan doen om de bouw beter te maken!"

1. [noot van de redactie] De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen is op 14 mei door de Eerste Kamer goedgekeurd. Zie ook pagina 39.